

VAN VAKBOND NAAR VOORHOEDE

Pieter Beutler

Met een opvallende Britse dubbeldekker arriveerde Ria Beckers op 5 mei 1977 in Tilburg. Wekenlang had het PPR-actiecentrum (zoals de partijafdelingen heetten) in de textielstad zich op haar komst voorbereid. Eenmaal aangekomen op de markt wilde ze de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen een nieuwe impuls geven. Toch klonk het op de markt rondom het spandoek met de leus 'omdat het om mensen gaat' wat anders:

'Hee godver,' riep een marktkoopman, 'gullie motten m'n klanten niet wegvatten!'

'Het beste op de markt krijgt u bij Ria!'

'Godver, en bij mij 2 bakjes aardbeien voor 3 gulden!'¹

Het ging de PPR om de mensen, maar had de partij wel binding met het Brabantse volk?

Midden in de samenleving, zo zagen veel Brabantse actiecentra bij hun oprichting in 1968 hun positie voor zich. Als progressieve afsplitsing van de KVP wilden ze opkomen voor werknemers en onderhielden ze nauwe contacten met de vakbonden. Het Nederlands Katholiek Vakverbond (NKV) leek de logische partner. Het NKV was echter huiverig zich te binden aan de jonge PPR.² Ook vanuit de beoogde doelgroep van christelijke werknemers was weinig sympathie te merken. Teleurgesteld constateerde de secretaris van het Tilburgse actiecentrum J.M. van der Horst in een brief aan de leden in december 1968: de invloed van de PPR binnen de georganiseerde werknemers en 'de brede massa moet nog als zeer beperkt beschouwd worden (...) hoewel men daar meer van verwacht had'.³

In Eindhoven zocht de voorzitter van het actiecentrum Wil Wernink in de zomer van 1968 ook naar binding met de maatschappij. Maar hij zocht het elders, bij de lokale confessionele partijen. In een geheim overleg tussen PPR, CHU en ARP werd zijn voorstel voor een gezamenlijke lijst met de gemeenteraadsverkiezingen echter al snel afgewezen. De confessionelen vonden een samengaan van PvdA, PSP en PPR logischer dan een van PPR, CHU en ARP. Ondanks de geflopte samenwerking was de wil van Wernink om de PPR in de maatschappij te wortelen zichtbaar.⁴

Een paar jaar later hing er een malaisestemming in de Brabantse actiecentra. Teleurstellende verkiezingsuitslagen en een gebrek aan profiel door de vele samenwerkingsverbanden die de partij aanging, zorgden ervoor dat zij weinig mensen aan zich bond. In Eindhoven was de PPR samen met een lijst van PvdA en PSP in de gemeenteraad gekomen. Daarna waren er echter te weinig leden over om een bestuur te vormen – de enige overgebleven ac-

tieve leden zaten in de gemeenteraad. Met 600 gulden schuld werd het Eindhovense aktiecentrum opgeheven.⁵ In Tilburg, waar de afdeling samen met D66 de verkiezingen was ingegaan, was het aktiecentrum volgens het lokale partijblad 'noodlijdend' en alleen sporadisch actief.⁶ De binding met 'de brede massa' was ver te zoeken.

Maar de aktiecentra maakten een comeback. Het landelijk succes van Bas de Gaay Fortman deed de lokale aktiecentra herleven. Maar de teloorgang die de aktiecentra hadden doorgemaakt, had ze veranderd. Het doel was niet langer om diep verankerd te zijn in de maatschappij. Voortaan moest de PPR, ook lokaal, de voorhoede zijn.

Het aktiecentrum Eindhoven werd in 1973 heropgericht. In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 1976 werd het nieuwe karakter van deze afdeling zichtbaar. De kandidaatstelling van Wil Wernink, de eerste voorzitter van het aktiecentrum, werd bekritiseerd door een links deel van de ledenvergadering. Men vond hem niet 'radikaal genoeg'. De leden kozen hem alsnog als nummer twee op de lijst, maar de discussie werpt licht op het veranderde karakter van de afdeling.⁷

In Tilburg kwam het aktiecentrum tot leven met nieuwe thema's. Het nieuwe elan trok nieuwe leden aan, maar het linkse imago schrok ook kiezers af. De *bread and butter issues* van weleer, zoals werkgelegenheid en armoedebestrijding, maakten plaats voor standpunten over milieu, fietsverkeer en openbaar vervoer.

De PPR in de Brabantse steden was dus verder naar links opgeschoven en liet de traditionele binding met de maatschappij los. Dat de PPR met Ria Beckers de eerste vrouw als landelijk lijsttrekker had, was ook niet voor iedereen een pluspunt. Een oude man op de markt in Tilburg, zo schreef de *Haagse Post*, vond Ria Beckers 'wel een lekker vrouwtje. Alleen jammer dat ze zo ene scherpe bek het.' Zijn eindoordeel werd door veel van zijn stadsgenoten gedeeld: 'Da's niks voor mij nie.'⁸